

**ŠTO VAM
DONOSIMO U
OVOM BROJU?**

BEZ PRAVE JAVNE RASPRAVE I BEZ JASNIH ODGOVORA

PROBLEM "KAŠTIJUN": DEMAGOGIJA VLASTI PROTIV

ČINJENICA

**Kratak pregled aktivnosti
Zelene Istre tijekom
siječnja:**

- Problem "Kaštijun"
- Plomin 3 na ugljen
- Potreba za javnom raspravom o eksploataciji mineralnih sirovina u Istri
- Posjete školama na Buzeštini

Da nam je u Istri potrebno rješenje problema sadašnjeg neorganiziranog gospodarenje otpada nema dvojbe. Međutim, rješavanje tog problema na način koji isključuje javnost iz suodlučivanja o vlastitoj budućnosti i koji pokušava skrenuti fokus na sporedne teme je potpuno pogrešan. Između ostaloga, već argument da današnje odlagalište otpada

"Kaštijun" zagađuje okoliš, ali da novi županijski centar, tzv. "Kaštijun 2", neće, zapravo je brkanje dvije potpuno odvojene teme razgovora.

ZELENI TELEFON

Tijekom **siječnja** primili smo 15 prijava građana na Zeleni telefon, i to: olupine 1, otpad 3, rudarenje 1, vode 1, zelenilo 6, zračenje 1, životinje 2.

Više o slučajevima pročitajte na str. 5 i 6.

Nevjerojatna je razina nerazumijevanja za srž problema oko planiranog centralnog županijskog odlagališta otpada na lokaciji Kaštijun, neposredno na granici grada Pule i općine Medulin, koju je na zboru građana Mjesnog odbora Valdebek pokazao gradonačelnik Grada Pule. Zbor je na iniciativu građana održan 25. siječnja i na njemu je gradonačelnik Boris Miletić, ne pokazavši želju za razumijevanjem potreba, strahova i mišljenja građana (bilo je očito da cjelovitu Studiju utjecaja na okoliš nije pročitao), građane strašio predskazanjem da će Pula i šira okolica postati druga Makarska i Napulj ukoliko se ovaj projekt ne prihvati takav kakav je.

Politički diktat slijepo je slijedila i većina članova Odbora za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i graditeljstvo Skupštine Istarske županije, kada je, bez ozbiljnog razmatranja primjedbi građana projekt paušalno ocijenila dobrim.

nastavak na sljedećoj strani...

Vjerojatno su i neki odbori za zaštitu okoliša u Poljskoj smatrali, kao i istarski, da "postojeći negativni socijalni utjecaj, odnosno odbojnost i negativan stav lokalnog stanovništva i javnosti" prema gradnji nove autoceste posred Nacionalnog parka "Biebrza Marshes", tzv. "Vie Baltice", treba "pravilno vrednovati i planskim djelovanjem nastojati ublažiti i svesti na prihvatljiv minimum". No, tada su poljske udruge za zaštitu okoliša upozorile Europsku komisiju da se novcima iz EU fondova namjerava financirati projekt koji će narušiti ekološku ravnotežu i imati niz drugih negativnih posljedica. Poljska je čak prijavljena zbog nepoštivanja europskih propisa koji zahtijevaju zaštitu lokalnih prirodnih vrijednosti i interesa stanovništva u ovakvim slučajevima, te joj je naposljetku Europska komisija obustavila finansijska sredstva iz strukturnih fondova i stopirala projekt dok se ne nađe bolje rješenje.

Koliko je članova istarskog Odbora za zaštitu okoliša uopće pročitalo cijelu Studiju prije nego li su podržali predloženi projekt Županijskog centra za gospodarenje otpadom Kaštijun"? Koliko ih je postavilo pitanje zašto baš ta tehnologija, a ne neka druga, na temelju kojih kriterija, zašto se nisu analizirale i druge potencijalne lokacije za trajno odlaganje barem 2 milijuna tona komunalnog i

tehnološkog otpada, koliko se članova Odbora doista zapitalo zašto se lokalno stanovništvo buni i da li su ti ljudi možda u pravu i ukazuju da se ne smije napraviti tako velika greška?

Bez prave javne rasprave, bez uzimanja u obzir ekonomskih i ekoloških karakteristika okoline u koju se centralno županijsko odlagaliste i postrojenje za obradu otpada smješta, bez uzimanja u obzir mišljenja i, nadasve, znanja lokalnog stanovništva o tom prostoru, rizik donošenja krive odluke je jednak gašenju požara nepoznatom tekućinom. A tko će preuzeti odgovornost za moguće posljedice? Nismo ni prvi ni zadnji koji taj problem moraju rješavati, a optimističko uvjerenje javnosti da će sve biti u redu nimalo neće umanjiti te negativne posljedice.

Unatoč brojnim dopisima koje smo poslali Gradu Puli i Istarskoj županiji tijekom 2007. i zahtijevali da javnost bude na vrijeme, primjereno upoznata sa projektom "Kaštijun", to se nije dogodilo. Unatoč zahtjevu da se bar neposredno prije javne rasprave direktno obavijeste svi oni koji će projektom biti najviše pogodjeni, ni to se nije dogodilo. Zato je Zelena Istra sama mobilizirala i pozivala sve potencijalno zainteresirane da se informiraju i sudjeluju u javnoj raspravi. Onoliko ljudi koliko je u raspravama sudjelovalo svaki bi izrađivač projektnog prijedloga trebao iskreno željeti, umjesto da ih smatra smetnjom. Građani su sada itekako dokazali da žele sudjelovati i da mogu ponuditi argumentirane komentare, primjedbe i prijedloge alternativa kada za to imaju priliku. I zato bi sve strukture vlasti trebale napustiti tu jako lošu naviku ignoriranja javnosti i shvatiti da je mišljenje građana stav koji moraju uvažiti ukoliko se zaista želimo razvijati u demokratičnije i pravednije društvo.

Potrebno je jasno reći i zašto danas na Kaštijunu nema više mjesta za odlaganje otpada. Ovo su okvirne količine otpada koje je zadnjih godina prikupila Pula Herculanea d.o.o.:

GODINA	KOMUNALNI OTPAD (t)	NEOPASNI TEHNOLOŠKI OTPAD (t)	OTPAD IZDVOJEN IZ KOMUNALNOG OTPADA (t)	POSTOTAK ODVOJENO SAKUPLJENOG OTPADA
2004.	50.058,00	18.325,00	378,00	0,75 %
2005.	48.277,00	20.221,00	608,52	1,2 %
2006.	42.275,09	5.627,90	431,00	1%

Dakle, proteklih je godina odvojeno sakupljeno samo 1% komunalnog otpada, a 99% je jednostavno bačeno na već ionako pretrpan Kaštijun. Nitko od čelnih ljudi koji danas predstavljaju projekt "Kaštijun" očito godinama nije poduzeo ništa da se to spriječi i da se

maksimalno uštedi na prostoru odvojenim sakupljanjem. Oni su znali da će se ova današnja alarmantna situacija dogoditi, ali su uvijek imali izgovore za vlastitu pasivnost.

Opravdano se stoga pitamo jesu li ti isti ljudi zaista odabrali najpametnije rješenje problema otpada u Istri ili su samo uhvatili priliku da na brzinu isplaniranim Centrom na Kaštiju uzmu novac iz Europske unije. Bez obzira što se projekt temelji na zastarjelim i manjkavim analizama.

Na novce iz EU-a nas, naravno, redovito podsjećaju. Ali pritom zaboravljaju da se prema europskim normama zainteresirana javnost

transparentno konzultira još u idejnoj fazi nekog projekta i dalje tijekom cijele procedure, upravo kako bi se došlo do kvalitetnih rješenja od javnog interesa - i izbjeglo korupciju.

Foto: www.sanpiero.hr, arhiva Zelene Istre

Milena Radošević

DIO HEP-ove "SIGURNE I POUZDANE OPSKRBE KUPACA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM UZ MINIMALNE TROŠKOVE"...I MAKSIMALNE NEGATIVNE POSLJEDICE PO ZDRAVLJE, OKOLIŠ I KLIMU

PLOMIN 3 NA UGLJEN

Al Gore (2007.): "Ne mogu razumjeti kako to da nema kordona mladih ispred buldožera u nastojanju da spriječe izgradnju novih termoelektrana na ugljen."

Od svih fosilnih goriva, to svi znaju, ugljen najviše zagađuje i doprinosi klimatskim promjenama. To bi trebao biti dovoljan razlog da ne razmišljamo više o izgradnji novih elektrana na ugljen. Treba nam sistem koji će odgovarati

zahtjevima 21 stoljeća i koji se sastoji iz obnovljivih izvora, energetske učinkovitosti i kombiniranja proizvodnje električne energije i grijanja. Zato je i Europa, shvativši da je ključ u obnovljivim izvorima i energetskoj efikasnosti, 2007. najavila da će do 2020. godine proizvoditi čak petinu energije iz obnovljivih izvora.

Opravdanja u europskoj energetskoj politici za instaliranje velike nove termoelektrane na ugljen, poput Plomina 3, dakle, ne postoji. "Europa koristi 35 posto energije iz ugljena", kažu iz HEP-a, no ne kažu da nema niti jednog dokumenta Europske unije koji bi nalagao ili preporučao da oni s manjim udjelom energije iz ugljena moraju dosegnuti taj postotak. Za razliku od toga, postoji europske direktive koje nalažu povećanje udjela obnovljivih izvora energije.

Puno je država danas koje bi odbacile HEP-ovu energetsku politiku. Uzmimo primjer Novog Zelanda, koji si je postavio cilj da do 2025. godine 90% proizvodnje energije dobije iz obnovljivih izvora. Iz tog razloga njihova Vlada trenutno radi na 10 godišnjoj zabrani izgradnje novih termoelektrana na plin i ugljen. Trenutno proizvode čak 70% energije iz vjetra, hidroelektrana i geotermalnih izvora. Za proizvodnju električne energije u Švedskoj se najvećim dijelom koriste hidroelektrane, a ugljen i nafta se gotovo uopće ne koriste.

Sasvim suprotno od onoga što nam HEP poručuje, u Europi je sasvim jasan trend napuštanja ugljena kao energenta i njegovo supstituiranje drugima zbog onečišćenja zraka. Nova energetska postrojenja postaju kogenerativna, tj. osim proizvodnje struje proizvodi se i toplinska energija. Pretvaranje preostalih HEP-ovih postrojenja u kogenerativna racionalnije je od izgradnje nove termoelektrane na ugljen. Danas se u svijetu radi čak na recikliranju odnosno ponovnom iskorištavanju topline koju proizvode industrijska postrojenja u energetske svrhe. U zemljama poput Danske i Norveške oko pola njihove energije proizvodi se na takav super efikasan način odnosno kogeneracijom. Nema opravdanja da i mi tako ne postupimo. Samo zato što je ugljen jeftiniji za spaljivanje nego npr. plin, HEP nam nameće nešto što, strahujući za svoje zdravlje i zdravlje cijelog planeta, nitko više ne želi. Ne čudi, stoga, što je HEP-svoju misiju prepoznao jedino u "sigurnoj i pouzdanoj opskrbi kupaca električnom energijom uz minimalne troškove". Bez obzira na negativne

posljedice po zdravlje, okoliš i klimu. **Nova postrojenja na fosilna goriva su posljedica fosilnog načina razmišljanja. Ili se možda radi o nekim velikim provizijama u slučaju izgradnje termoelektrane na ugljen?**

Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske utvrđeno je da "treba računati na korištenje plina gdje god je to moguće bilo kao domaći ili uvozni energet. Do 2015. godine u RH neće se graditi niti istraživati, odnosno ispitivati mogućnost izgradnje termoenergetskih objekata na ugljen kao i nuklearnih elektrana". Prostorni plan Istarske županije ne predviđa izgradnju tako velike TE u Istri. Istarska županija nije pristala na izmjene plana koje je zatražio HEP po tom pitanju već je

izmjenu uvjetovala plinom kao energentom. To vjerojatno znači da će HEP izgradnju Plomina 3 na ugljen proglašiti od državnog interesa i od Vlade tražiti da se Istri odluka nametne. Ne smijemo dopustiti da se uz postojeću termoelektranu, Rockwool, cementaru u Koromačnom i tvornicu vapna u Raši u toj zoni gradi i nova termoelektrana na ugljen. Pa makar i na način koji spominje Al Gore na početku teksta.

Foto:

<http://www.flickr.com/photos/visschman/1811118917>

Dušica Radojčić

ŽELIMO JAVNU RASPRAVU O STUDIJI OPRAVDANOSTI EKSPLOATACIJE MINERALNIH SIROVINA U ISTRI

SPORNI KAMENOLOMI

Povodom nedavno dovršene i prezentirane Studije potreba i opravdanosti eksploatacije mineralnih sirovina na prostoru Istarske županije, Inicijativa građana za reguliranje rada postojećih i otvaranje novih kamenoloma organizirala je 23. siječnja konferenciju za novinare na kojoj su predstavljene primjedbe na Studiju. Naručitelj Studije je Istarska županije, a izrađivač Rudarsko-naftno geološki fakultet iz Zagreba. Predstavnica Zelene Istre je u uvodu naglasila da je Inicijativa nezadovoljna jednostranošću Studije; ukoliko je Županija zaista željela procijeniti opravdanost eksploatacije mineralnih sirovina, trebala je osigurati multidisciplinarni pristup problemu. Ovako smo dobili dokument u kojem su navedeni podaci o postojećim rezervama sirovina, trenutnoj eksploataciji, broju i prihodu tvrtki koje se bavi njihovim iskorištanjem i potencijalnoj zaradi ukoliko se i preostale postojeće rezerve iskoriste. Izrađivač studije nije uzeo u obzir niti jedan drugi aspekt. Inicijativa građana je još početkom 2006. uputila Županiji zahtjev da se uključi u pripremu Studije. Iako je Županija potvrđno odgovorila na zahtjev, to se nije dogodilo. Za razliku od toga, Strukovna grupa industrije nemetala i građevnog materijala pri HGK - Županijskoj komori Pula (interesna skupina koja povezuje tvrtke koje se bave rudarenjem), prema pisanju Glasa Istre od 12.2.2007., bila je uključena u izradu Studije.

Jedan od zaključaka Studije je i da bi se zaštitna mjera iz Prostornog plana Istarske županije od 500 metara minimalne udaljenosti kamenoloma od naselja trebala ukinuti i eksploataciju dopustiti i na manjim udaljenostima od 500 metara kao i dopustiti miniranje na udaljenosti manjoj od 200 metara od naselja.

Osim predstavnice Zelene Istre, na konferenciji za novinare je o problemima stanovnika 7 sela na Žminjštini, kraj kojih se smjestio kamenolom, govorila i predstavnica Inicijative Milka Banovac, poprativši fotografijama priču o štetama na kućama i problemima života u takvoj blizini kamenoloma. Na konferenciju je došlo i 10-ak stanovnika tih sela koji su govorili o svojim iskustvima, tj. problemima i štetama na imovini.

Inicijativa je Županiji uputila primjedbe na Studiju i zahtjev za održavanjem javne rasprave o tom dokumentu. Premda ih zakon ne obavezuje na organiziranje javne rasprave, Županija je obećala razmotriti prijedlog i početkom veljače obavijestiti javnost o (eventualnom) načinu i obujmu javne rasprave.

Cjeloviti tekst primjedbi na Studiju možete pročitati na:

<http://mojapuo.zelena-istra.hr/bin/view/MojaPUO/PrimjedbeKamenolomi>

Dušica Radojčić

AKTIVISTICE ZELENE ISTRE POSJETILE ŠKOLE NA BUZEŠTINI

Dana 17. siječnja 2008. godine aktivistice Zelene Istre posjetile su osnovne škole Vrh i Buzet. Te eko-škole su nas pozvalе da predstavimo ciljeve i aktivnosti naše udruge, posebno one koje se odnose na edukaciju djece i mlađih. Pripremili smo tako prezentaciju slika sa raznih događanja: eko radionica, eko patrola, morske škole, prosvjeda protiv gradnje u parkovima, Dana dupina, natjecanja u sakupljanju starih baterija u osnovnim školama i ostalih sličnih aktivnosti.

Posebni interes učenici su pokazali za Zeleni telefon koji su prepoznali kao korisnu uslugu u rješavanju problema u okolišu. Naime, učenici su na inicijativu svojih nastavnika provode anketu među građanima o servisu Zelenog telefona te ih je zanimalo koliko često građani Buzeštine koriste taj servis, koje probleme prijavljuju i na koji način se aktivnije mogu uključiti u rješavanju okolišnih problema.

Predstavili smo i budući edukacijski centar u Premanturi koji će biti posvećen prirodnim vrijednostima najjužnjeg dijela našeg istarskog poluotoka. Mnogi mališani prvi su puta upravo na našoj prezentaciji čuli za ljepote Kamenjaka te su nastavnici i učitelji odlučili u proljeće organizirati posjet Eko-centru i upoznati se sa čarima tog njima još nepoznatog dijela Istre.

Irena Burba i Martina Hervat

Zeleni telefon

Tijekom **siječnja** primili smo 15 prijava građana na Zeleni telefon, i to: olupine 1, otpad 3, rudarenje 1, vode 1, zelenilo 6, zračenje 1, životinje 2.

Pulska gradska upravo: prisilite izvođače radova na zaštitu stabala!

Prošlo je već desetak godina od kada je posađen drvoređ na pulskoj zaobilaznici. Iako su u početku sadnice nestajale (sjećate se da su ih neki građani uporno krali), danas se ipak nazire jedan pravi lijepi drvoređ. No, ta je slika narušena prije mjesec dana kada su nesavjesni radnici pri kopanju kanala za kablove nove rasvijete na zaobilaznici, razrezali korijenje nekim borovima. Nakon dojave građana kontaktirali smo Odsjek za zaštitu okoliša u kojem nisu imali nikakva saznanja o počinjenoj šteti. Po riječima njihovih stručnjaka vjerojatno je prekasno da se borovi spase jer su te vrste izrazito osjetljive i moguće je da će doći do sušenja stabala. Kažu da će ukoliko se uoči da se stabla suše tražiti naknadu

štete od počinitelja, ali svi dobro znamo da će i taj, kao i mnogi drugi slučajevi, vrlo brzo sigurno biti zaboravljen, i da nastala šteta neće biti nadoknađena.

Upravo da bi se uništavanje stabala, koja su ujedno i gradska, dakle naša zajednička imovina Odluka o komunalnom redu grada Pule, čl. 61. nalaže: "izvođač je dužan zaštiti stablo na način da se deblo obloži od početka krošnje OPLATAMA koje ne smiju biti bliže od 30 cm kori stabla. Prilikom oblaganja debla stabla, stabla se ne smiju oštetići...".

Dakle, gradska upravo, pitamo Vas po stoti put, kada ćete početi vršiti pritisak na izvođače radova da poštuju tu gradsku odluku???

Zapaljen i ostavljen automobil u Šijani u Puli

Nepoznati počinitelj ostavio je na zelenoj površini u pulskom naselju Šijana olupinu starog auta i pritom je zapalio! Slučaj smo prijavili Službi komunalnog redarstva, oni su izašli na teren i fotodokumentirali slučaj. Angažirali su ovlaštenu tvrtku za zbrinjavanje takvog otpada te će izgorjela olupina biti uklonjena i pravilno zbrinuta kako otpadna ulja ne bi iscurila u tlo. Zaista je šokantno kako je nekome palo na pamet da namjerno zapali stari automobil, a da o štetnim posljedicama niti ne promisli.

Invazija antena za mobilnu telekomunikaciju u Puli se nastavlja

U siječnju smo primili još jednu prijavu sumnjivog postavljanja antena za mobilne telekomunikacije. Ovog puta se radilo o zgradili u ulici Veruda, kućni brojevi 13 i 15, i baš kako u slučaju zgrade u Divkovićevoj 6 i 8 u Šijani, za suglasnost se pitao samo jedan od dva ulaza koji dijele isto kroviste. Stanari iz Šijane su se aktivirali, shvatili što se zbilo, napisali primjedbe uz našu pomoć i uputili ih na desetak adresa, lokalnim i državnim nadležnim organima, Uredu državne uprave u IŽ, Agenciji za telekomunikacije i sada se očekuje odgovor.

Prema informacijama stanara iz ulaza broj 15 na

Verudi, njihovi susjadi s broja 13 pregovaraju s mobilnim operaterom Tele 2, koji bi, ukoliko pristanu na postavljanje antene na krov zgrade, platio nabavu novog lifta.

Stanari s broja 15 se, međutim, tome protive te smatraju da imaju pravo suodlučivati obzirom da se radi o zajedničkom krovu.

" Velike kompanije jednostavno kupe dio stanara. Staviti još jednu antenu na našu zgradu je suludo, zar nitko ne vodi računa da je Osnovna škola Stoja u neposrednoj blizini tih izvora elektromagnetskog zračenja? Tko može svoje zdravlje i zdravlje svojih susjeda prodati za 1200 eura, koliko bi dobio svaki stan na broju 13?" - pita se predstavnik stanara k.b. 15, g. Filipović, i dodaje da će organizirati zbor stanara na kojem će im pojasniti što se priprema te da će na zboru odlučiti što će dalje poduzeti.

Budući da već duže vrijeme vodimo bitku s problemom postavljanja odašiljača za mobilnu telefoniju bez ikakve kontrole, ova smo dva slučaja povezali i savjetovali stanare kako ostvariti svoja prava. u prostoru zračenja pomoći ćemo i ovim građanima da pokušaju ostvariti svoja prava.

Irena Burba

Zelena Istra
Gajeva 3, 52100 Pula
tel./fax. +385 52 506 065
udruga-zelena-istra@pu.t-com.hr
www.zelena-istra.hr